

ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Με την επιστημονική επιμέλεια του ΙΟΒΕ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Περιεχόμενα

- **Σύνοψη**
- Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία
- Εξελίξεις στη Βιομηχανία
- Διεθνές περιβάλλον
- Ενέργεια
- Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Σύνοψη: Βασικά στοιχεία

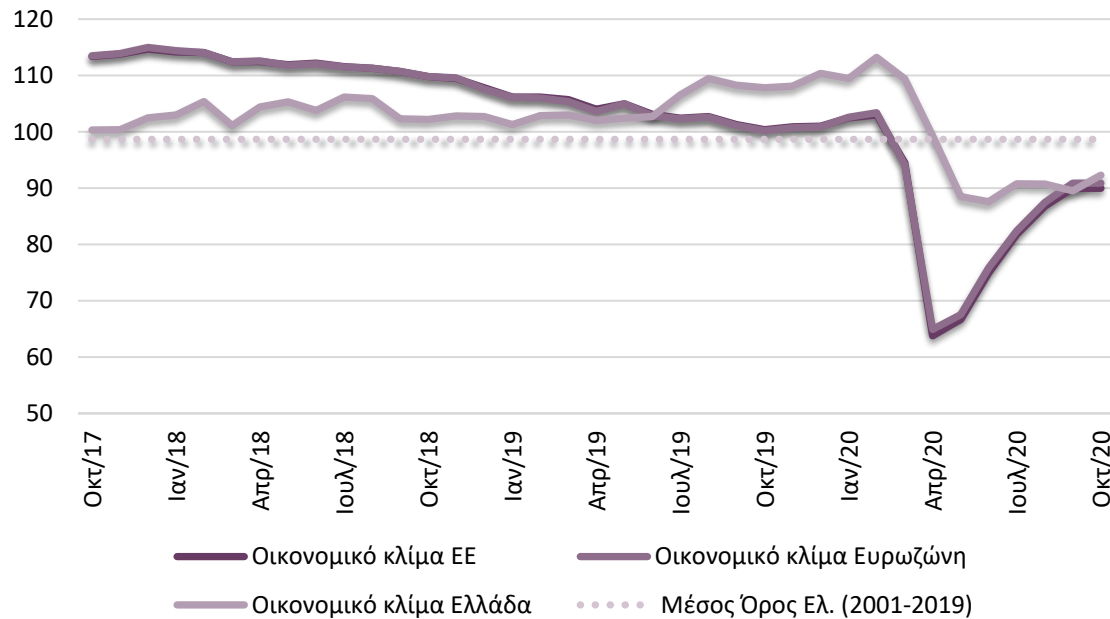
- Ήπια βελτίωση Δείκτη Οικονομικού Κλίματος τον Οκτώβριο αλλά αισθητή υποχώρηση καταναλωτικής εμπιστοσύνης
- Σημαντική βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία (95,4 μονάδες από 86,4 τον Σεπτέμβριο)
- Υποχώρηση βιομηχανικής παραγωγής κατά 14,6% τον Αύγουστο σε σχέση με τον Ιούλιο. Οριακή μείωση 3,8% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2019, αλλά σημαντικά μικρότερη του Ευρωπαϊκού μέσου όρου (-5,3%).
- Εξασθένιση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων τον Αύγουστο (εξαιρουμένων πετρελαιοειδών) κατά 5,3% (y-o-y). Συρρίκνωση εμπορικού ελλείμματος στα €1,6 δισεκ. από €2,2 δισεκ. ένα χρόνο πριν.
- Η νέα δομή της αγοράς ρεύματος, το Υπόδειγμα Στόχος (Target model), δηλαδή του ενιαίου μοντέλου χονδρεμπορικής αγοράς που εφαρμόζεται σε όλες της χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί βάση για ανάπτυξη και ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας, και ενίσχυση της συμμετοχής των ΑΠΕ
- Το Target model στηρίζεται στην ανάπτυξη 4 Αγορών: Επόμενης Ημέρας, Ενδοημερήσιας, Εξισορρόπησης και Προθεσμιακής, καθώς και στη διασύνδεση των αγορών αυτών (Market Coupling) σε περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο
- Το Target model στοχεύει στην αποτελεσματική διαμόρφωση τιμών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, τη βέλτιστη χρήση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας με ενιαίους κανονισμούς και δυνατότητα προσαρμογής στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας

Περιεχόμενα

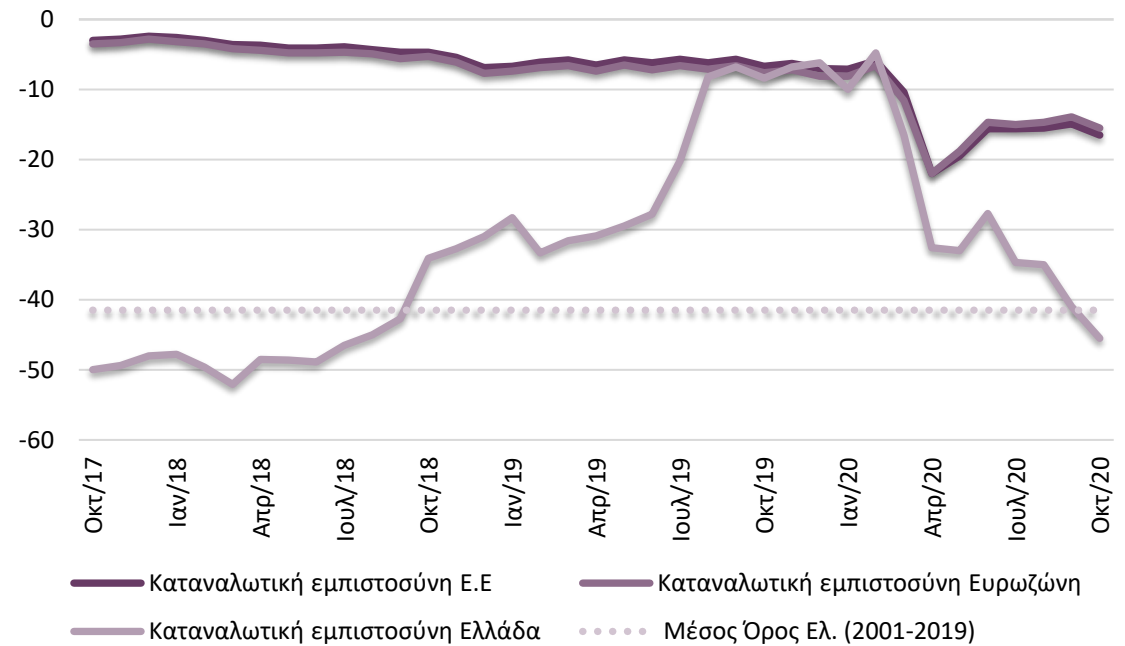
- Σύνοψη
- **Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία**
- Εξελίξεις στη Βιομηχανία
- Διεθνές περιβάλλον
- Ενέργεια
- Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Ήπια βελτίωση οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο και αισθητή κάμψη καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Η οριακή επιδείνωση των προσδοκιών στις Υπηρεσίες αντισταθμίστηκε από τη βελτίωση σε Λιανικό εμπόριο, Κατασκευές και Βιομηχανία

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης σημειώνει ωστόσο αισθητή υποχώρηση

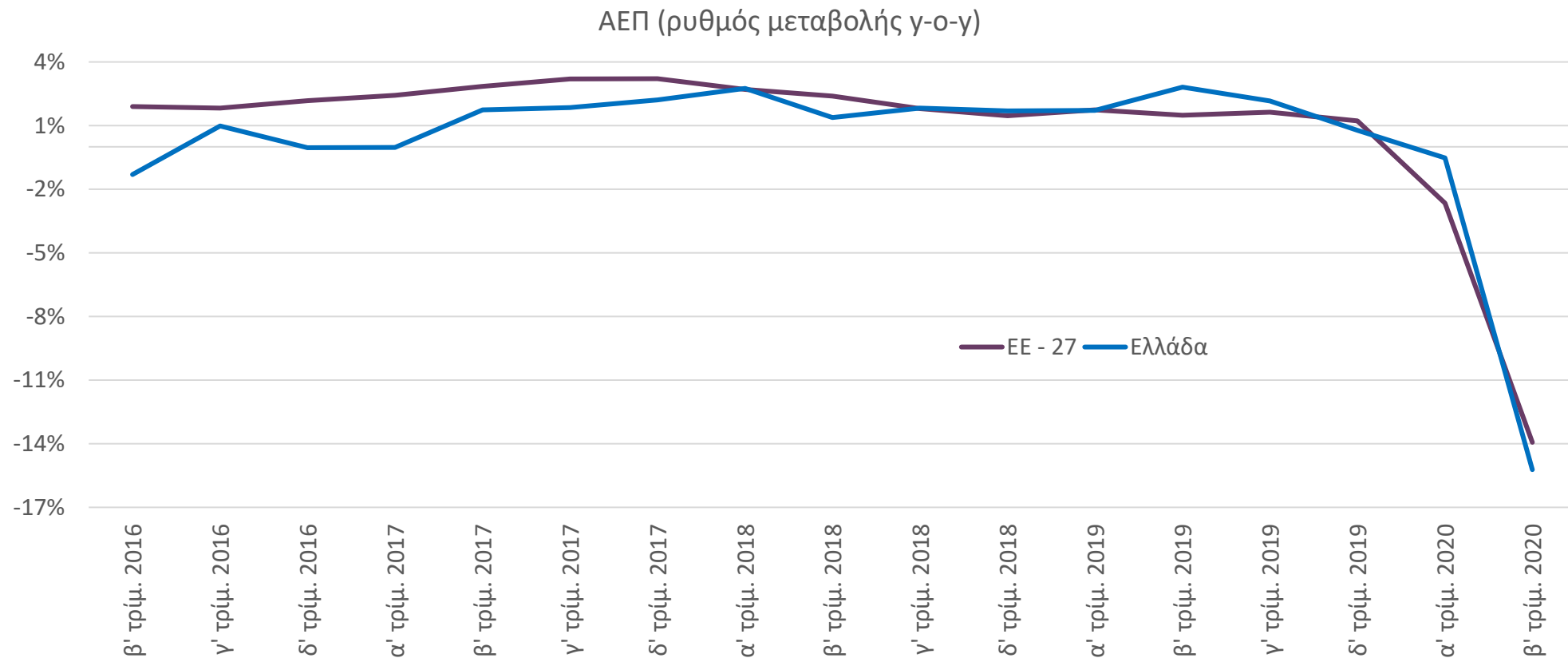
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 10/2020

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος ενισχύθηκε τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις 92,3 μονάδες, έναντι 89,5 μονάδων τον προηγούμενο μήνα. Οι ισχυρές ενδείξεις μιας δεύτερης φάσης της υγειονομικής κρίσης παγκοσμίως δεν φαίνεται να επηρεάζουν ακόμη τις προσδοκίες.

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης καταγράφει σημαντική εξασθένηση τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις -45,5 (από -41,0) μονάδες, κινούμενος πολύ χαμηλότερα σε σχέση με τα περυσινά επίπεδα (-8,4 μονάδες)

Ισχυρή ύφεση στο β' τρίμηνο του 2020, λόγω της πανδημικής κρίσης και των μέτρων για τον περιορισμό της, στην Ελλάδα και διεθνώς

Πτώση το β' τρίμηνο του 2020 15,2%, έναντι αύξησης 2,8% ένα έτος νωρίτερα. Ελαφρώς ηπιότερη ύφεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (-13,9%). Στο πρώτο εξάμηνο φέτος πτώση ΑΕΠ κατά 7,9%, η μεγαλύτερη από το α' εξάμηνο 2013. Ύφεση 8,3% στην ΕΕ.

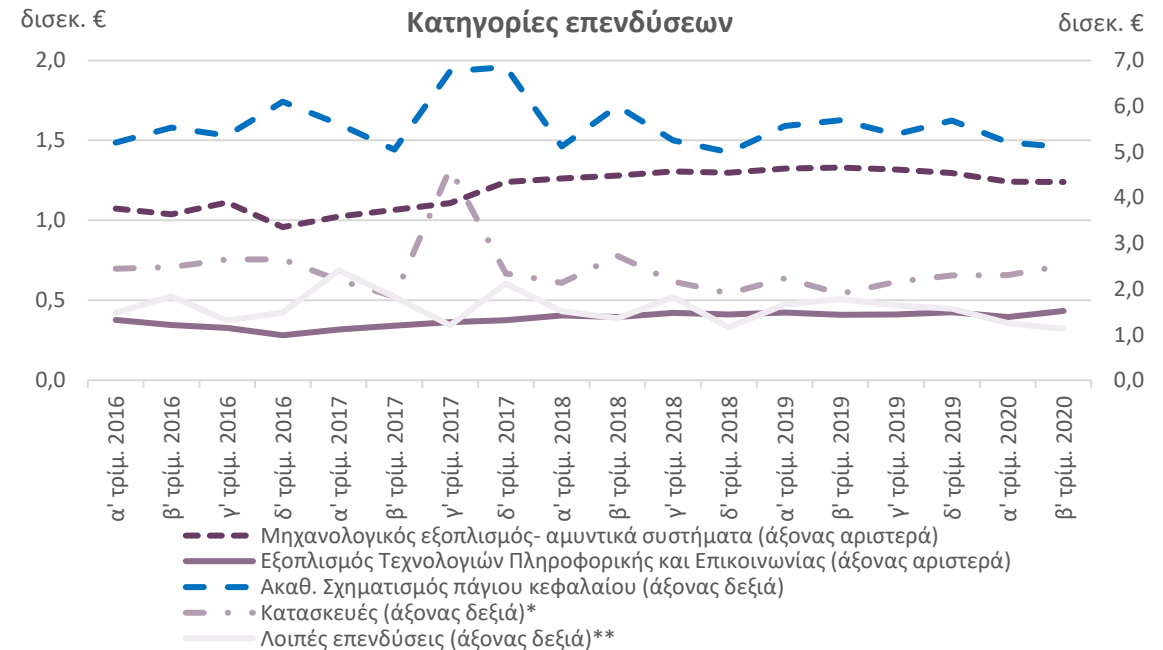
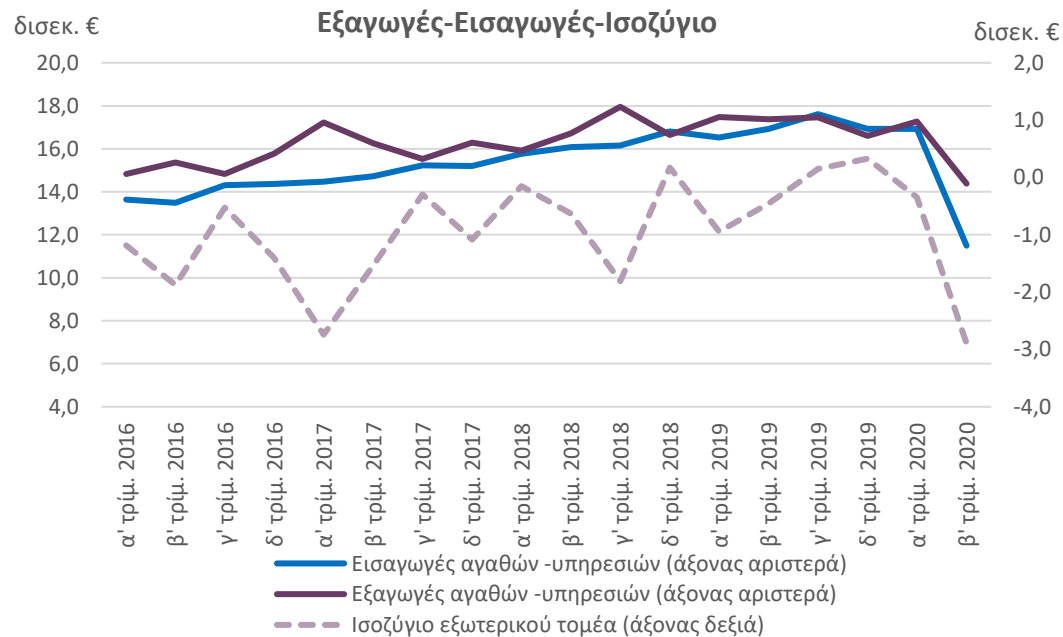

Πηγή: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, σε σταθερές τιμές 2010, ΕΛ.ΣΤΑΤ. Σεπτέμβριος 2020

Σημαντικό έλλειμμα στον εξωτερικό τομέα και κάμψη επενδυτικής δραστηριότητας

Ισχυρή πτώση εξαγωγών 32,1% στο β' τρίμ. ως προς την ίδια περίοδο πέρυσι, όταν αυξάνονταν 5,2% έναντι του 2018. Κυρίως από μείωση υπηρεσιών (-49,4%). Μεγάλη πτώση και στις εισαγωγές (17,2%), σε αντίθεση με ισχυρή άνοδό τους στο ίδιο τρίμηνο του 2019 (+3,9%). Έλλειμμα ισοζυγίου το β' τρίμ. €2,4 δισεκ. από πλεόνασμα €177,5 εκατ.

Πτώση πάγιων επενδύσεων κατά 10,3% το β' τρίμηνο, έναντι ανόδου κατά 5,2% πριν ένα χρόνο. Ισχυρότερη υποχώρηση στις λοιπές επενδύσεις (-36,9%), ύστερα από έντονη αύξηση 31,3% πέρυσι, και στο Μηχανολογικό εξοπλισμό (-6,7% από +3,8%). Μεγάλη αύξηση Κατασκευών (+32,5% από -30,4% πέρυσι), εξαιτίας ανόδου σε Κατοικίες και Άλλα Έργα

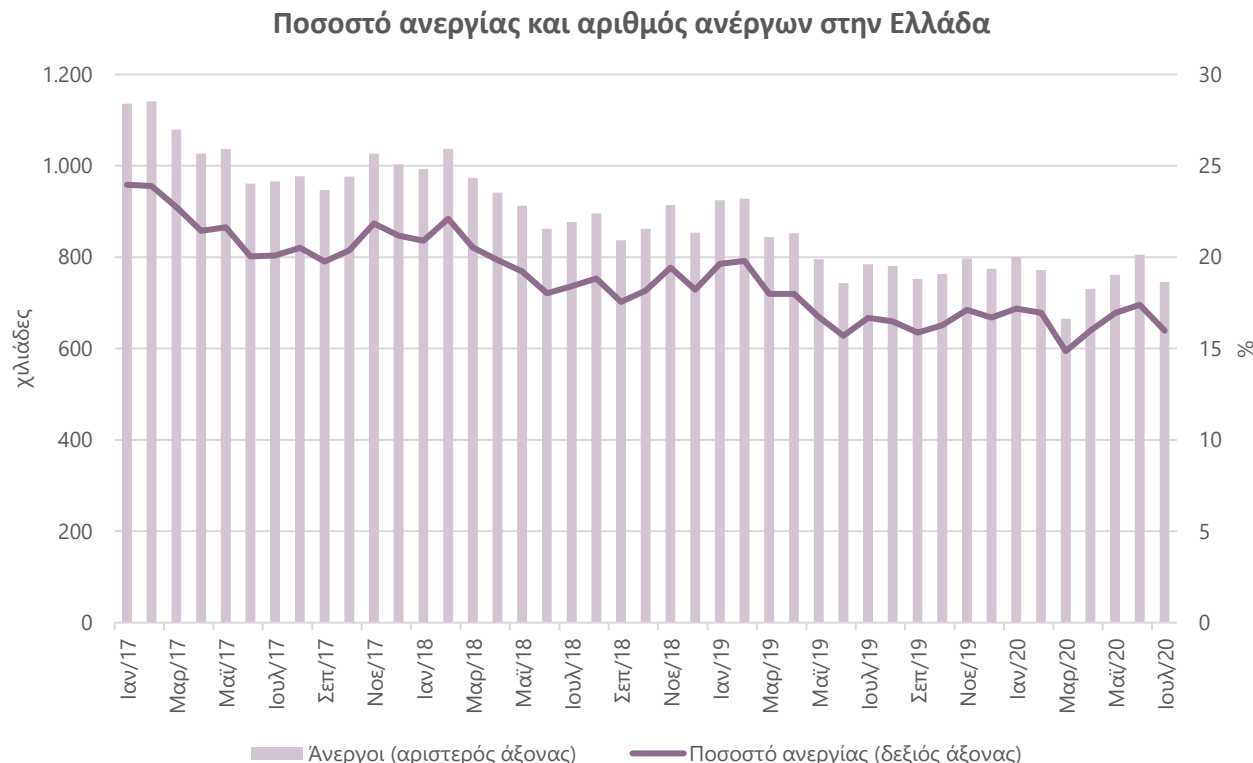
Πηγή: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, σε σταθερές τιμές 2010, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Σεπτέμβριος 2020

* Οι Κατασκευές περιλαμβάνουν τις Κατοικίες και τις Λοιπές Κατασκευές. Οι Λοιπές Κατασκευές περιλαμβάνουν τα δημόσια έργα, τα βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, τα ξενοδοχεία, τα κτίρια γραφείων και λοιπά μη οικιστικά κτίρια

** Οι Λοιπές επενδύσεις περιλαμβάνουν τις επενδύσεις σε Μεταφορικό εξοπλισμό, αγροτικά μηχανήματα, πνευματικά δικαιώματα κ.ά.

Μείωση της ανεργίας τον Ιούλιο

Μείωση του ποσοστού ανεργίας τον Ιούλιο, ύστερα από ανοδική τάση τους προηγούμενους μήνες

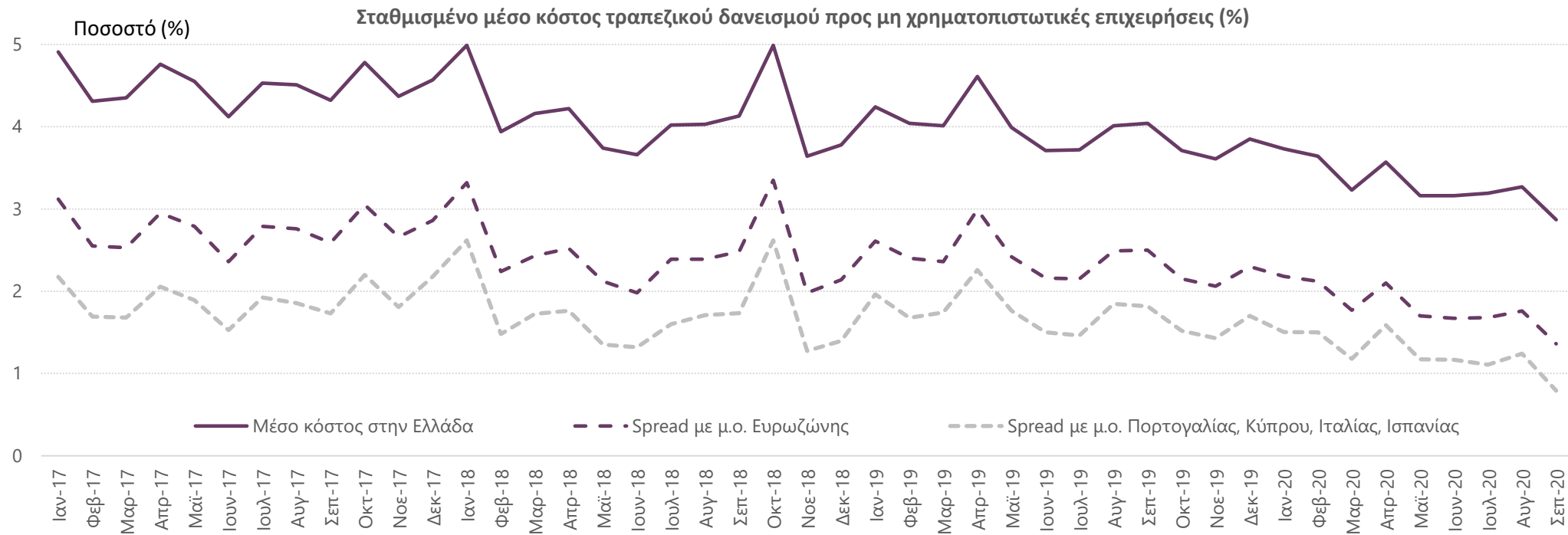
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 7/2020

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο περιορίστηκε στο 16,0%, από 16,7% τον Ιούλιο του 2019
- Ο αριθμός των ανέργων τον Ιούλιο διαμορφώθηκε στους 746,1 χιλ., μειωμένος κατά 38,6 χιλ. συγκριτικά με τον Ιούλιο του 2019 (784,7 χιλ.)
- Το ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο φέτος εμφανίζεται μειωμένο σε σύγκριση με τον Ιούνιο, κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες (από 17,4%)
- Παράλληλα, ο αριθμός των ανέργων τον Ιούλιο του τρέχοντος έτους είναι κατά 59,3 χιλ. χαμηλότερος συγκριτικά με τον αριθμό τους τον Ιούνιο (805,4 χιλ.).

Το κόστος νέου δανεισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις κατέγραψε νέο ιστορικό χαμηλό κάτω του 2,9%

Παραμένει ωστόσο 136 μονάδες βάσης υψηλότερο από τον μ.ό. της Ευρωζώνης...

Πηγή: ΕΚΤ, έως 9/2020

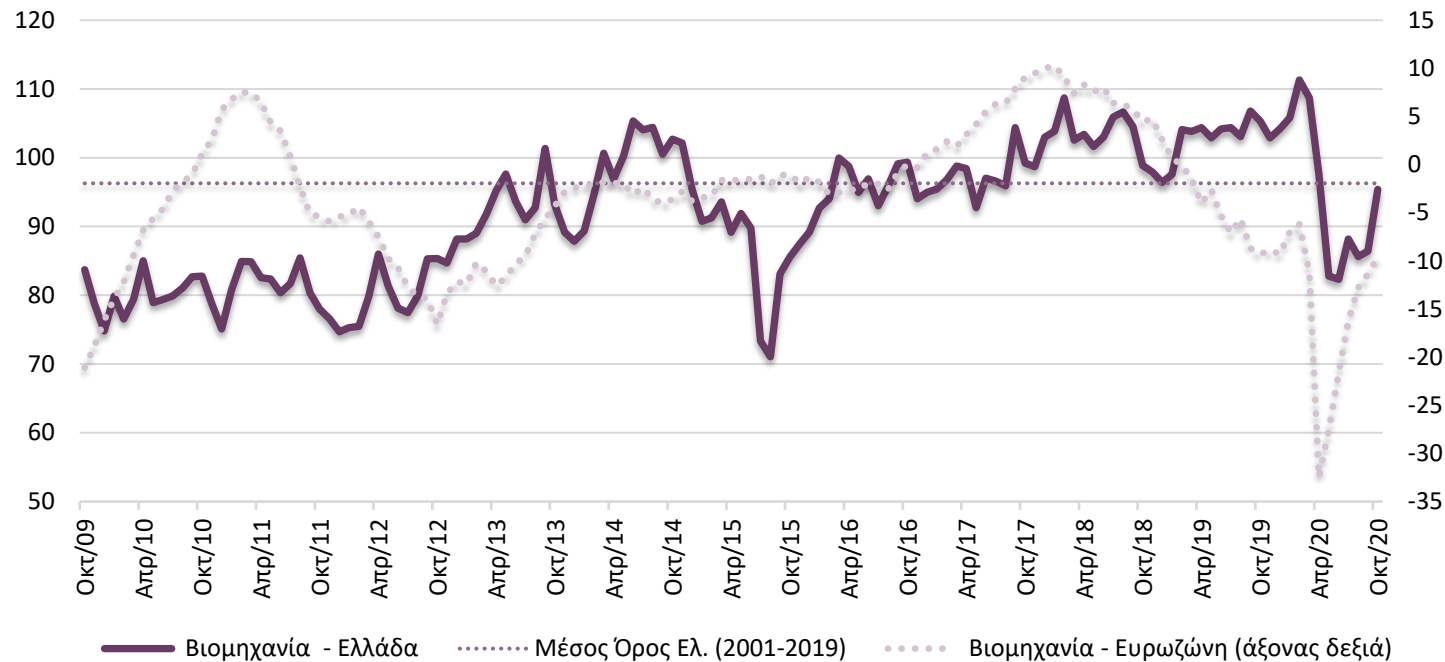
...και 79 μονάδες βάσης υψηλότερο από το μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης

Περιεχόμενα

- Σύνοψη
- Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία
- **Εξελίξεις στη Βιομηχανία**
- Διεθνές περιβάλλον
- Ενέργεια
- Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Σημαντική βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία

Άνοδος των επιχειρηματικών προσδοκιών, κυρίως από την ενίσχυση της τρέχουσας ζήτησης, αλλά και των προβλέψεων για την παραγωγή

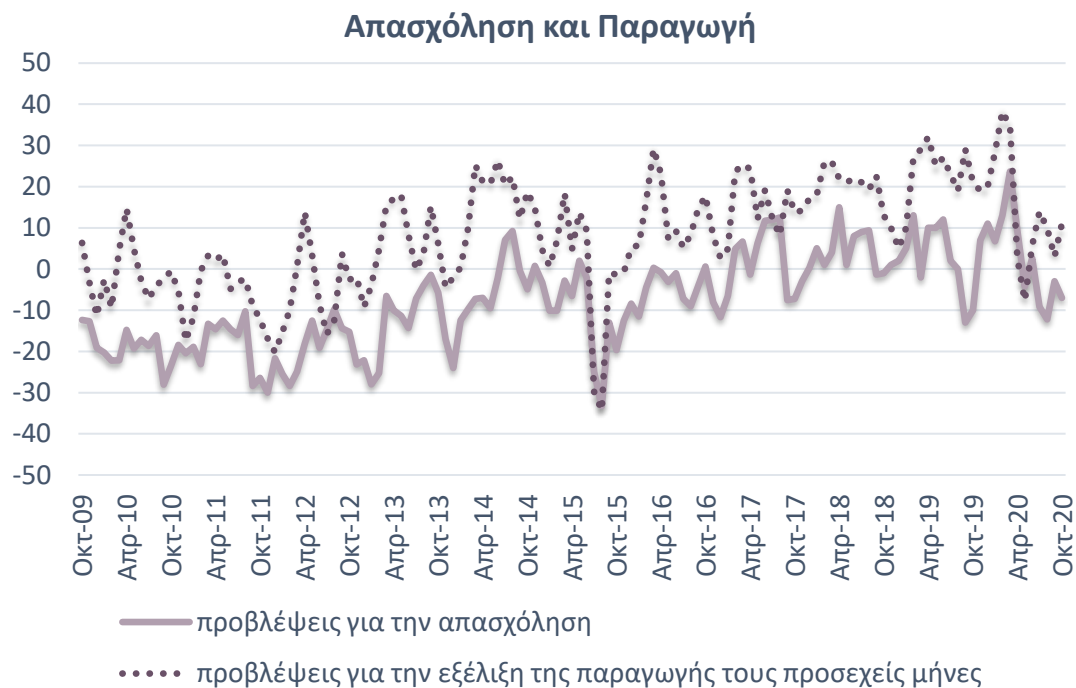

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 10/2020

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ενισχύθηκε σημαντικά τον Οκτώβριο, στις 95,4 (από 86,4 μονάδες) τον Σεπτέμβριο, επίπεδο πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο περυσινό (103,1 μον.), αντανakλώντας την αρνητική επίδραση της πανδημικής κρίσης.

Προβλέψεις σε επιμέρους κατηγορίες του Δείκτη Βιομηχανίας (I)

Εντονότερο το αρνητικό ισοζύγιο προβλέψεων για την απασχόληση. Βελτίωση του αντίστοιχου δείκτη για την παραγωγή

Αισθητά βελτιωμένο, ωστόσο σε οριακά αρνητικό επίπεδο, το ισοζύγιο προβλέψεων για τις τιμές. Σαφώς ενισχυμένο το θετικό ισοζύγιο των προβλέψεων για τις πωλήσεις.

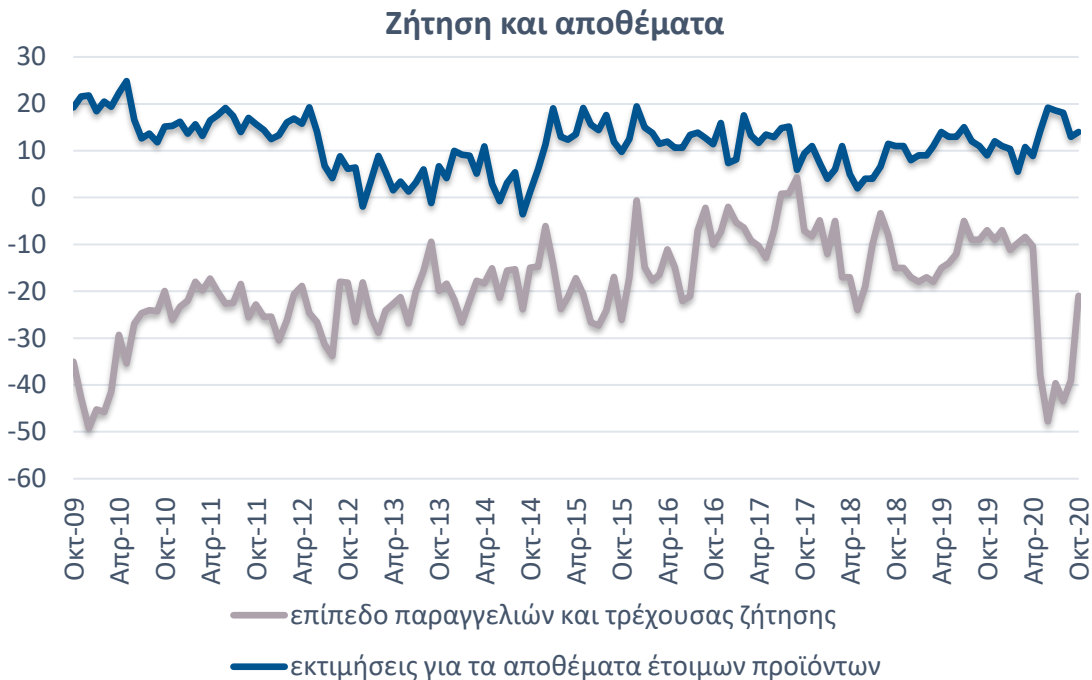

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 10/2020

Στα περισσότερα ισοζύγια προσδοκίων σημειώνεται βελτίωση. Ωστόσο, η εξέλιξη της πανδημικής κρίσης, και τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας αναμένεται να επηρεάσουν καθοριστικά το οικονομικό περιβάλλον στο προσεχές διάστημα .

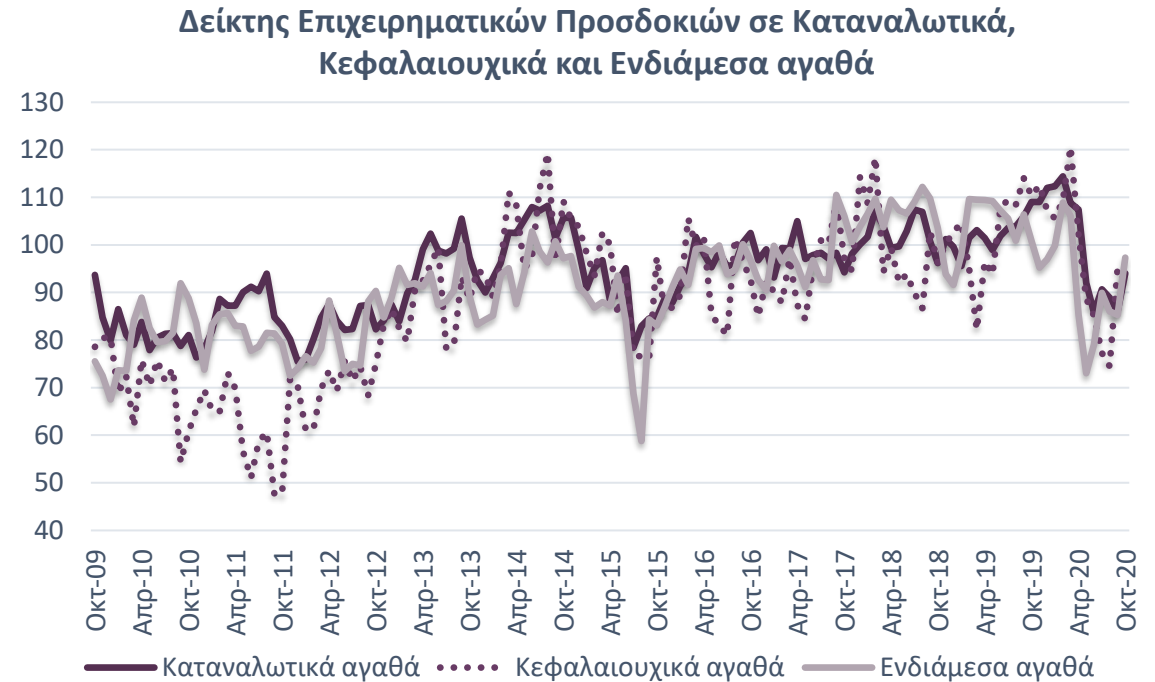
Προβλέψεις σε επιμέρους κατηγορίες του Δείκτη Βιομηχανίας (II)

Σημαντική βελτίωση για τον αρνητικό δείκτη παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης. Οριακή άνοδος του ισοζυγίου για τα αποθέματα

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 10/2020

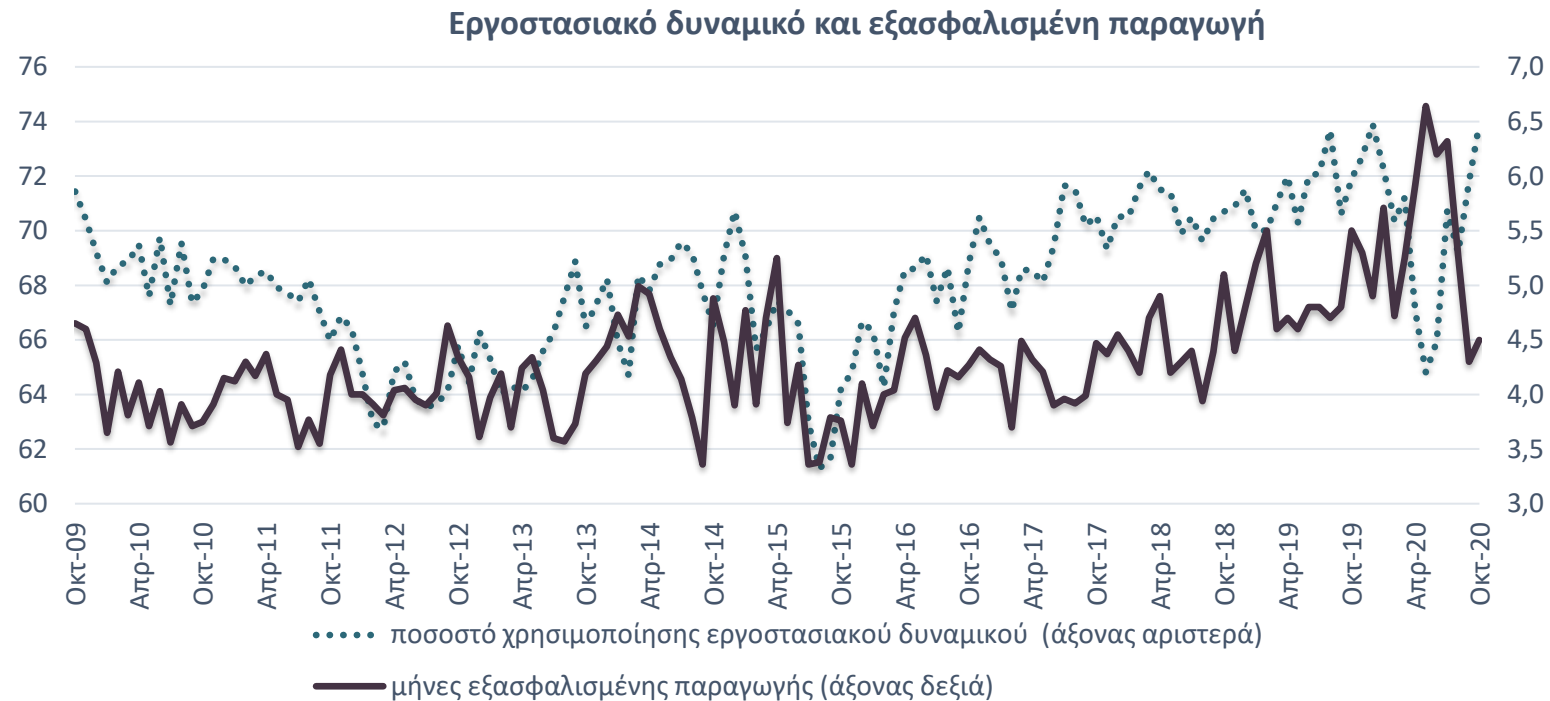
Ενίσχυση για τα Καταναλωτικά και Ενδιάμεσα, κυρίως λόγω της βελτίωσης της ζήτησης και παραγγελιών. Ελαφρώς μειωμένα τα Κεφαλαιουχικά αγαθά

Αν και η ανησυχία για την εξέλιξη της δεύτερης φάσης της πανδημίας στην Ελλάδα και διεθνώς εντείνεται, οι παρεμβάσεις στήριξης φαίνεται να μετριάζουν τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης.

Άνοδος εργοστασιακού δυναμικού και εξασφαλισμένης παραγωγής

Η αξιοποίηση του δυναμικού της βιομηχανίας ενισχύθηκε τον Οκτώβριο σε προ πανδημικής κρίσης επίπεδο, σημειώνοντας την υψηλότερη τιμή την περίοδο 2017-2019

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE, έως 10/2020

Οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής υποχώρησαν στους 4,5 μήνες, με το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού να ενισχύεται, στο 73,9% (από 71,8% τον Σεπτέμβριο).

Υποχώρηση βιομηχανικής παραγωγής 3,8% τον Αύγουστο σε σχέση με πέρυσι στην Ελλάδα έναντι μείωσης 5,3% στην ΕΕ27

Μείωση 14,6% τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον Ιούλιο

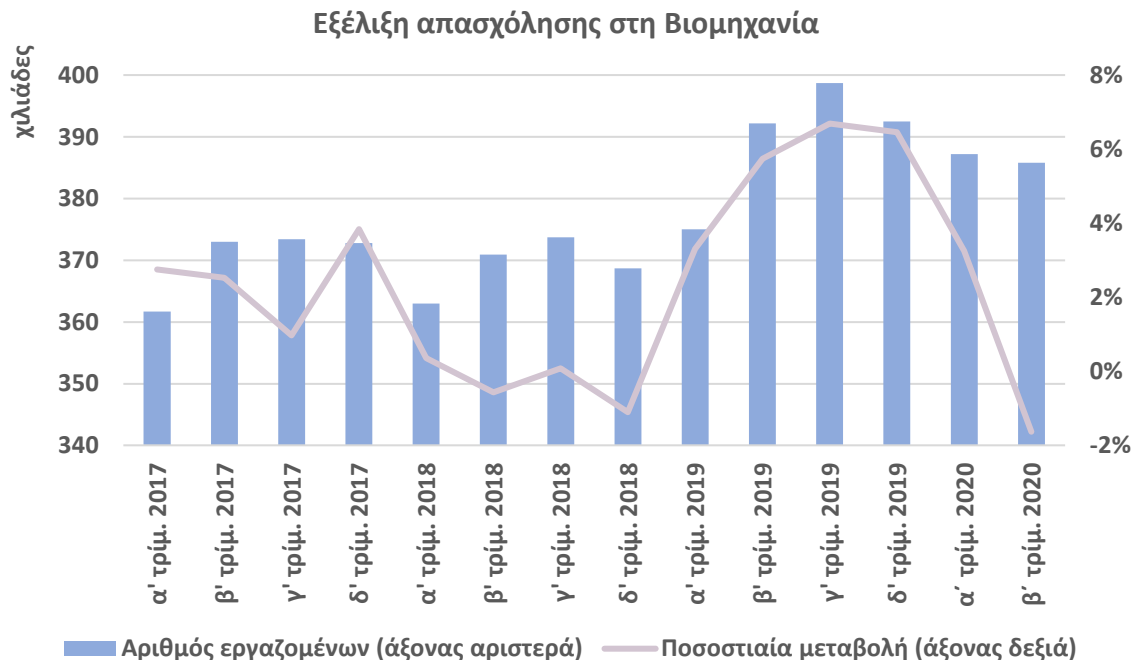
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 8/2020

Στο οκτάμηνο του 2020, η μεγαλύτερη υποχώρηση παραγωγής καταγράφεται στη βιομηχανία Δέρματος και Δερμάτινων ειδών (-38,7%), στα είδη Ένδυσης (-30,9%). Στους βασικούς κλάδους για την ελληνική οικονομία σημειώθηκε αύξηση στην παραγωγή Φαρμάκων (13,6%) και μείωση στην παραγωγή Βασικών Μετάλλων (-6,4%).

Μείωση της απασχόλησης και αύξηση του κόστους εργασίας το β' τρίμηνο

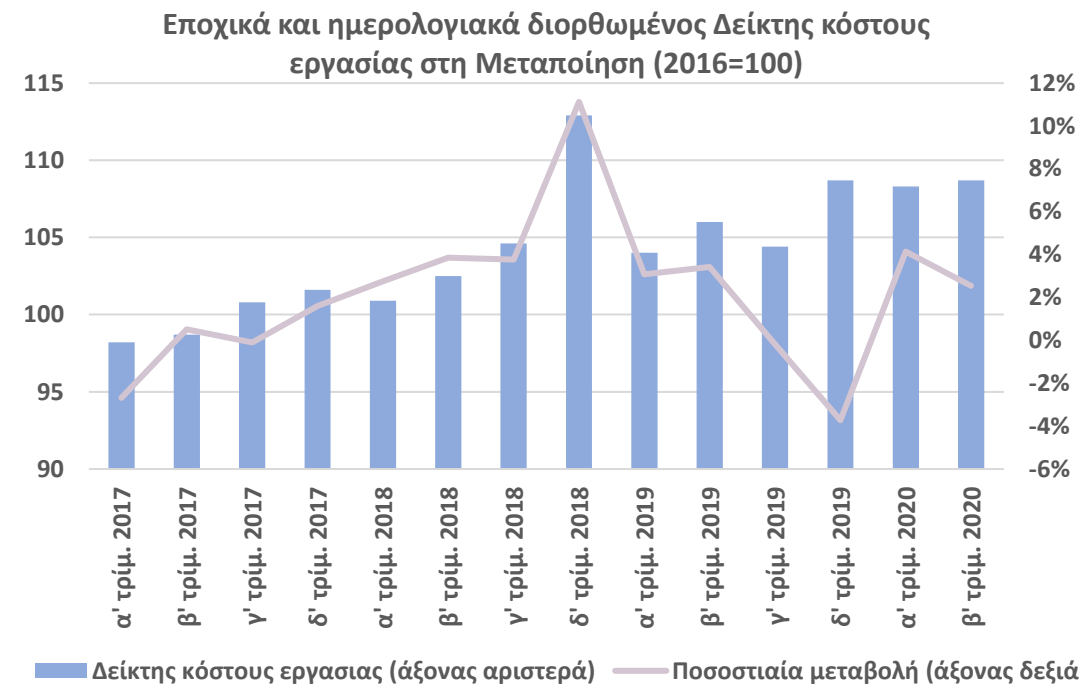
Μείωση της απασχόλησης στη Βιομηχανία* για πρώτη φορά ύστερα από πέντε συνεχόμενα τρίμηνα ανόδου

Αύξηση του Δείκτη κόστους εργασίας στη Μεταποίηση για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως β' τρίμ. 2020, * Σημ: Ορυχεία-Λατομεία και Μεταποίηση

- Το β' τρίμ. του 2020 οι απασχολούμενοι στη Βιομηχανία μειώθηκαν κατά 1,6% σε σχέση με το β' τρίμηνο του 2019, στους 385,8 χιλ. από τους 392,2 χιλ., έναντι μείωσης 2,8% στο σύνολο της οικονομίας
- Σε επίπεδο εξαμήνου, η απασχόληση στη βιομηχανία ενισχύεται οριακά (+0,8%, από τους 383,6 χιλ. το α' εξάμ. 2019 στους 386,5 χιλ. το α' εξάμ. 2020).

Πηγή: Eurostat, έως β' τρίμ. 2020

- Το β' τρίμ. του 2020 αυξήθηκε κατά 2,5% συγκριτικά με το β' τρίμ. του 2019 (από τις 106,0 μονάδες στις 108,7).
- Σε εξαμηνιαία βάση παρουσιάζει άνοδο κατά 3,3% (από τις 105,0 μονάδες το α' εξάμ. 2019 στις 108,5 μονάδες το α' εξάμ. 2020).

Αισθητά ηπιότερη η υποχώρηση των τιμών εισαγωγών και παραγωγού τον Αύγουστο

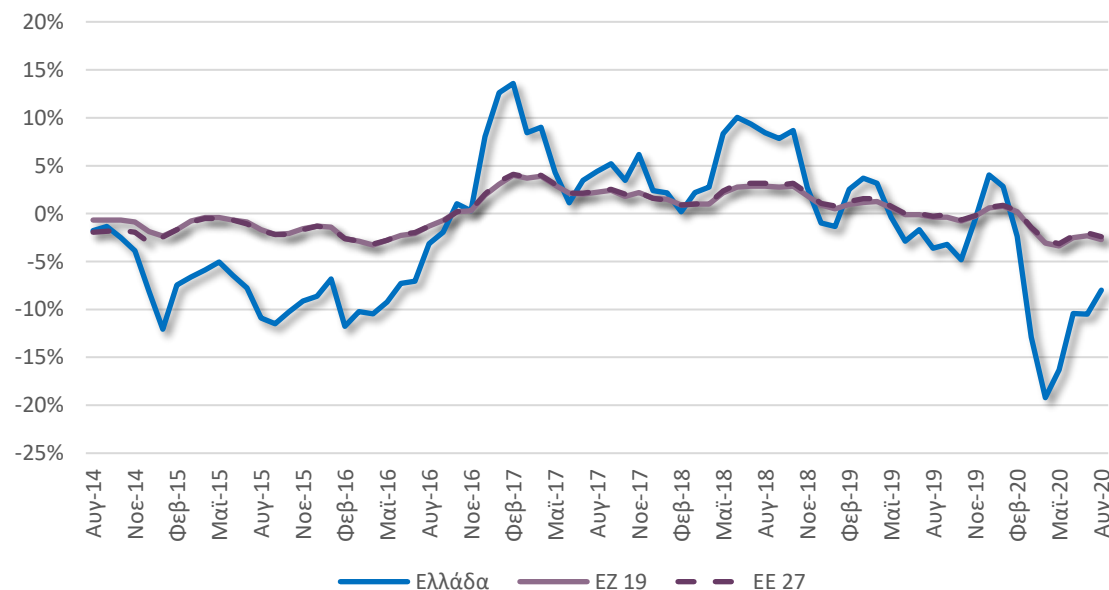
Μικρότερης έντασης η εξασθένηση του δείκτη τιμών εισαγωγών τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον Ιούλιο (-8% από -11,3%). Σημαντικά χαμηλότερα στην Ευρωζώνη, -5,2% (από -5,9% τον προηγούμενο μήνα).

Πτωτικά κινείται και ο δείκτης τιμών παραγωγού, κατά 8% τον Αύγουστο (από -10,5% τον Ιούλιο). Σε χαμηλότερα επίπεδα οι μεταβολές σε Ευρώπη (στην περιοχή του -2,5% από -2,3% τον προηγούμενο μήνα).

Ετήσιες μεταβολές Δείκτη Τιμών Εισαγωγών στη Βιομηχανία
(Μεταποίηση, Ορυχεία & Λατομεία)

Ετήσιες μεταβολές Δείκτη Τιμών Παραγωγού στη Βιομηχανία
(Μεταποίηση, Ορυχεία & Λατομεία)

Πηγή: Eurostat, έως 8/2020

Σημ: Οι τιμές εισαγωγών αφορούν στο σύνολο της αγοράς, σε σταθερές τιμές 2015

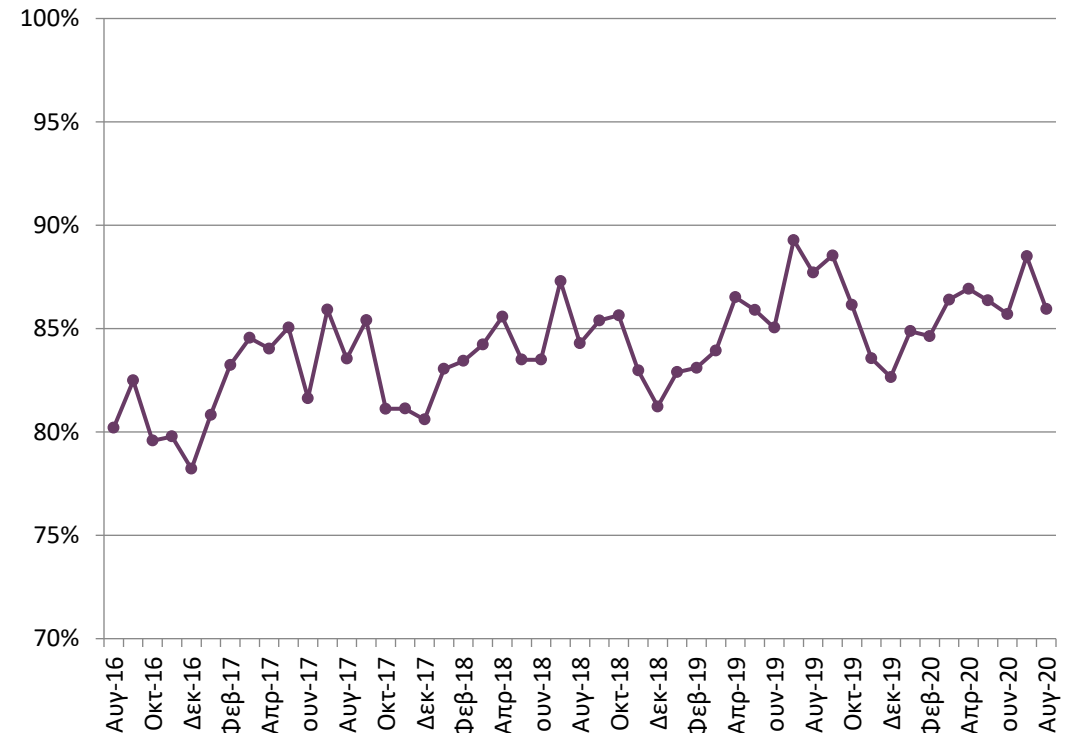
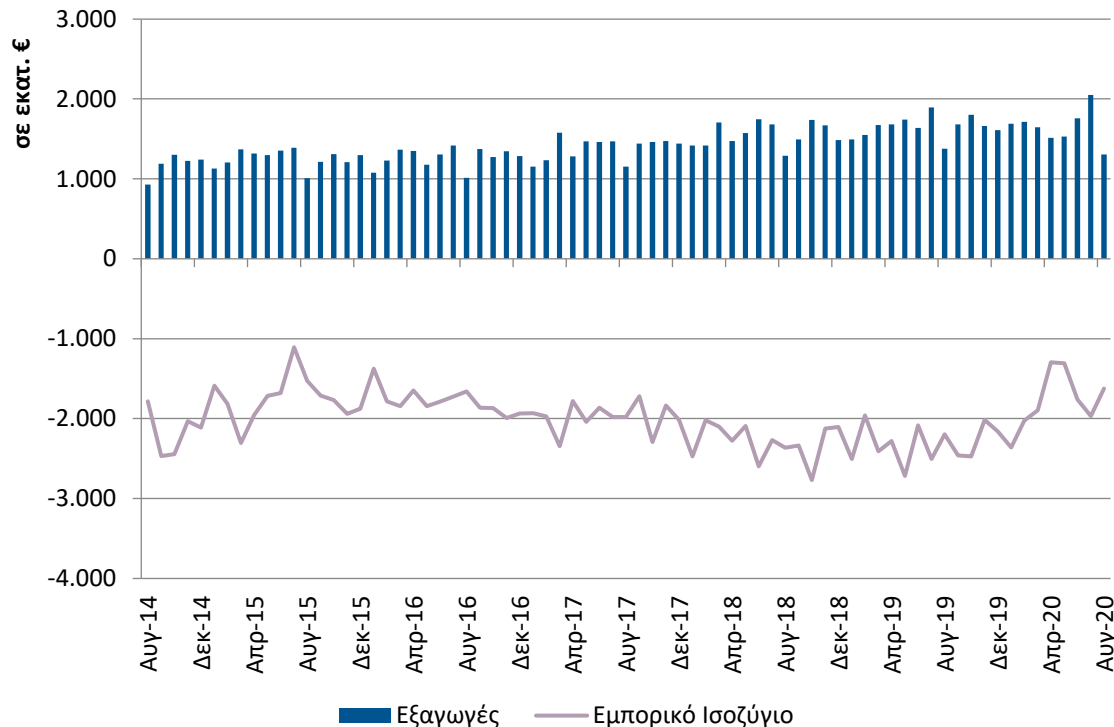
Πηγή: Eurostat, έως 8/2020

Σημ: Οι τιμές παραγωγού αφορούν στο σύνολο της αγοράς, σε σταθερές τιμές 2015

Υποχώρηση εξαγωγών και εμπορικού ελλείμματος βιομηχανίας τον Αύγουστο σε σχέση με πέρυσι

Στα €1,3 δισεκ. οι εξαγωγές των βιομηχανικών προϊόντων* τον Αύγουστο (-5,3% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2019). Το εμπορικό έλλειμμα στα €1,6 δισεκ. από €2,2 δισεκ. ένα χρόνο πριν

Το μερίδιο των βιομηχανικών προϊόντων αγγίζει το 86% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών*

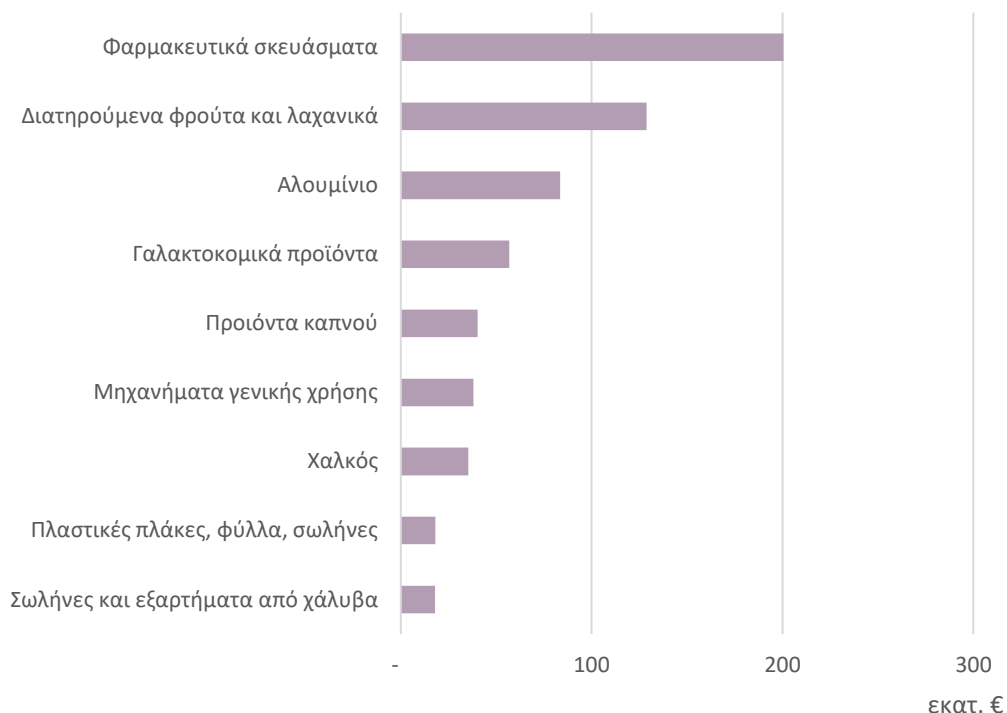

Πηγή: Eurostat, International Trade, ComExt, έως 8/2020, ΕΛΣΤΑΤ

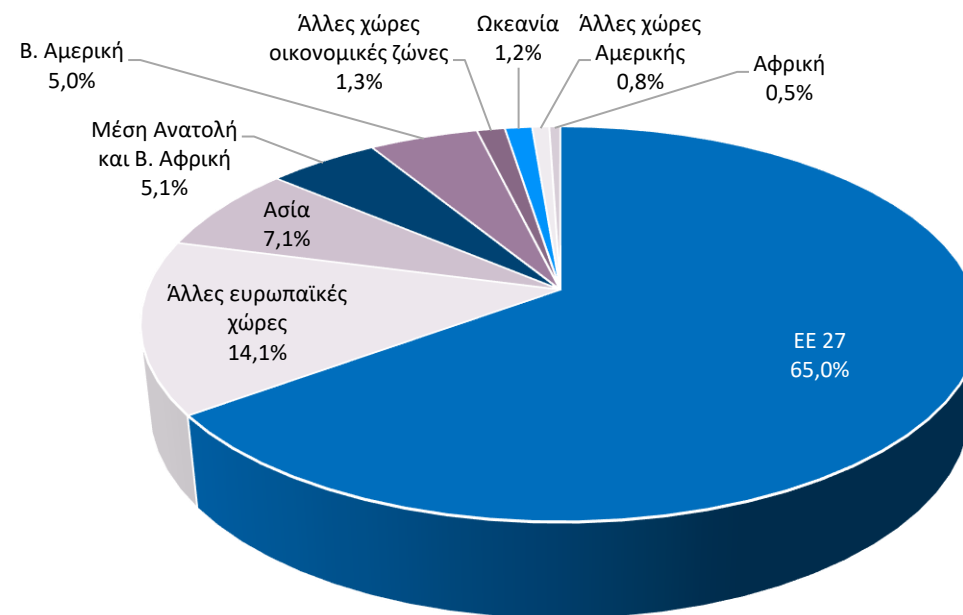
*Σημ: Σε τρέχουσες τιμές, δεν περιλαμβάνονται τα πετρελαιοειδή

Τα φαρμακευτικά προϊόντα κορυφαία εξαγόμενα προϊόντα, περιορισμένο εύρος προορισμών για τα βιομηχανικά προϊόντα

Τα Φαρμακευτικά προϊόντα (€201 εκατ.) και τα Φρούτα-Λαχανικά (€129 εκατ.) ξεχωρίζουν για τις εξαγωγές τους το β' τρίμηνο του 2020

Πάνω από το 80% των βιομηχανικών προϊόντων προς ευρωπαϊκές χώρες, ενώ ένα 7,1% προς την Ασία το β' τρίμηνο του 2020

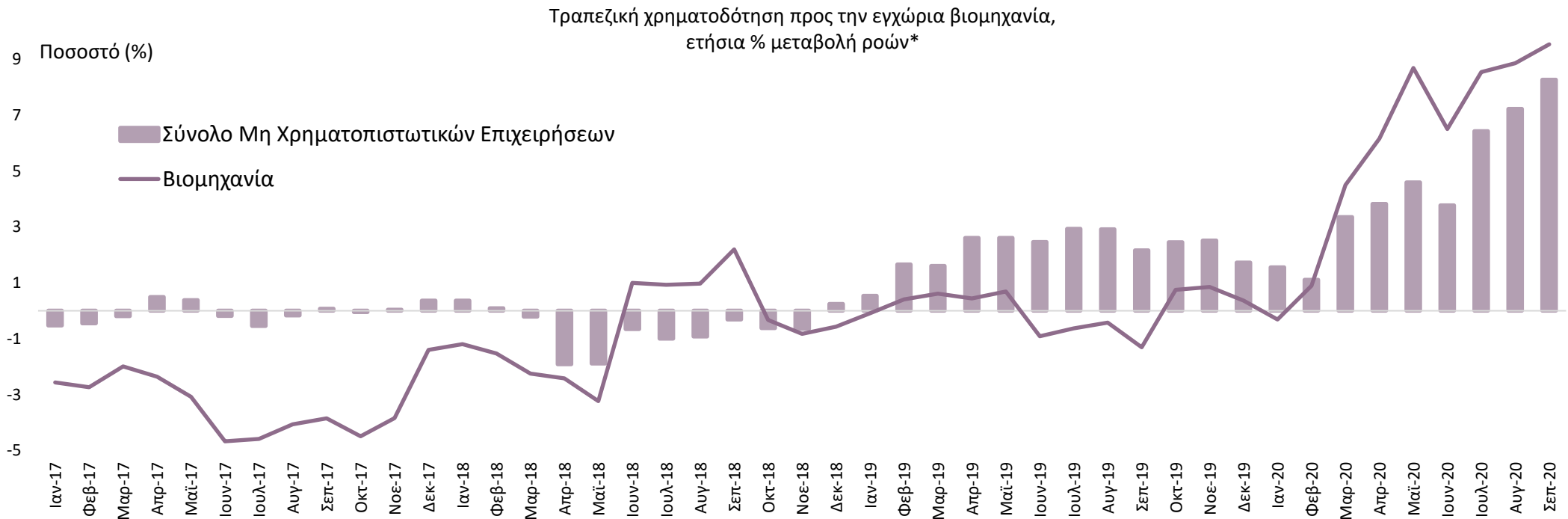

Πηγή: Eurostat, International Trade, ComExt, έως β' τριμ. 2020

*Σημ: Σε τρέχουσες τιμές, δεν περιλαμβάνονται τα πετρελαιοειδή

Έντονη ενίσχυση χρηματοδότησης προς τη βιομηχανία

Η ανάκαμψη συνεχίζεται υπό την επίδραση των μέτρων τόνωσης της ρευστότητας για την αντιμετώπιση της πανδημίας σε εθνικό αλλά και επίπεδο ευρωσυστήματος

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 9/2020

* Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

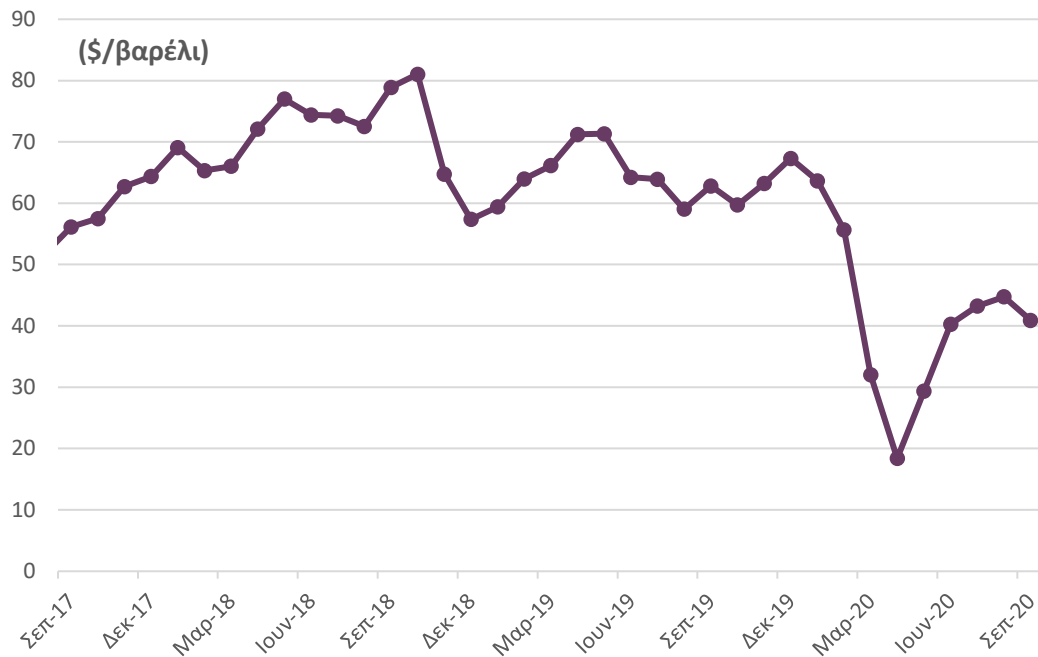
Περιεχόμενα

- Σύνοψη
- Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία
- Εξελίξεις στη Βιομηχανία
- **Διεθνές περιβάλλον**
- Ενέργεια
- Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Συνεχίζεται η ανοδική πορεία στις τιμές των εμπορευμάτων (πλην πετρελαίου)

Η τιμή του πετρελαίου υποχωρεί κατά 8,6% τον Σεπτέμβριο, στα \$40,9/βαρέλι, από 44,7\$/βαρέλι τον Αύγουστο, λόγω ασθενούς ζήτησης και αύξηση της παραγωγής

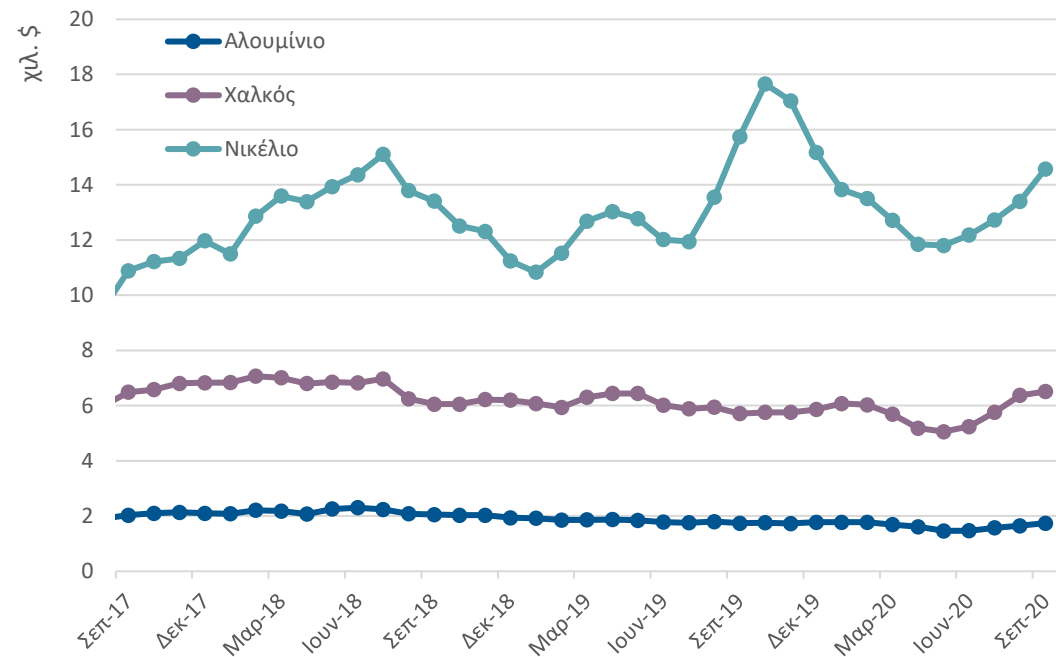
Τιμή αργού πετρελαίου (Brent)

Πηγή: U.S. Energy Information Administration, έως 9/2020

Οι τιμές των κύριων βιομηχανικών μετάλλων παραμένουν σε ανοδική τροχιά

Τιμές βιομηχανικών μετάλλων

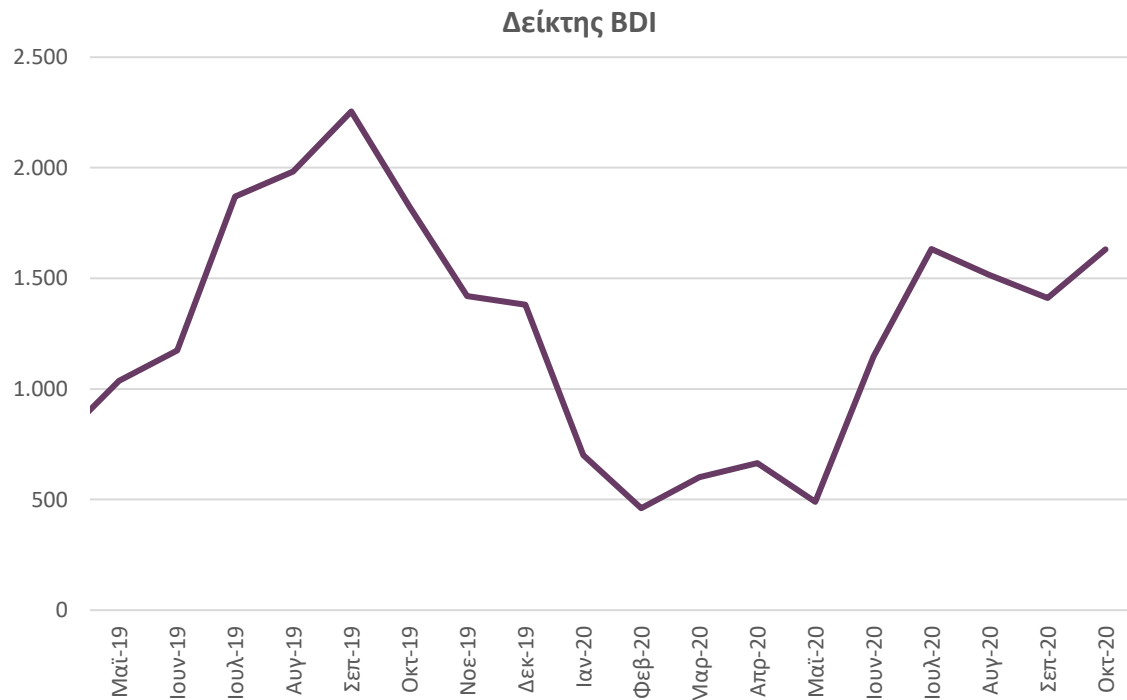

Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal, έως 9/2020

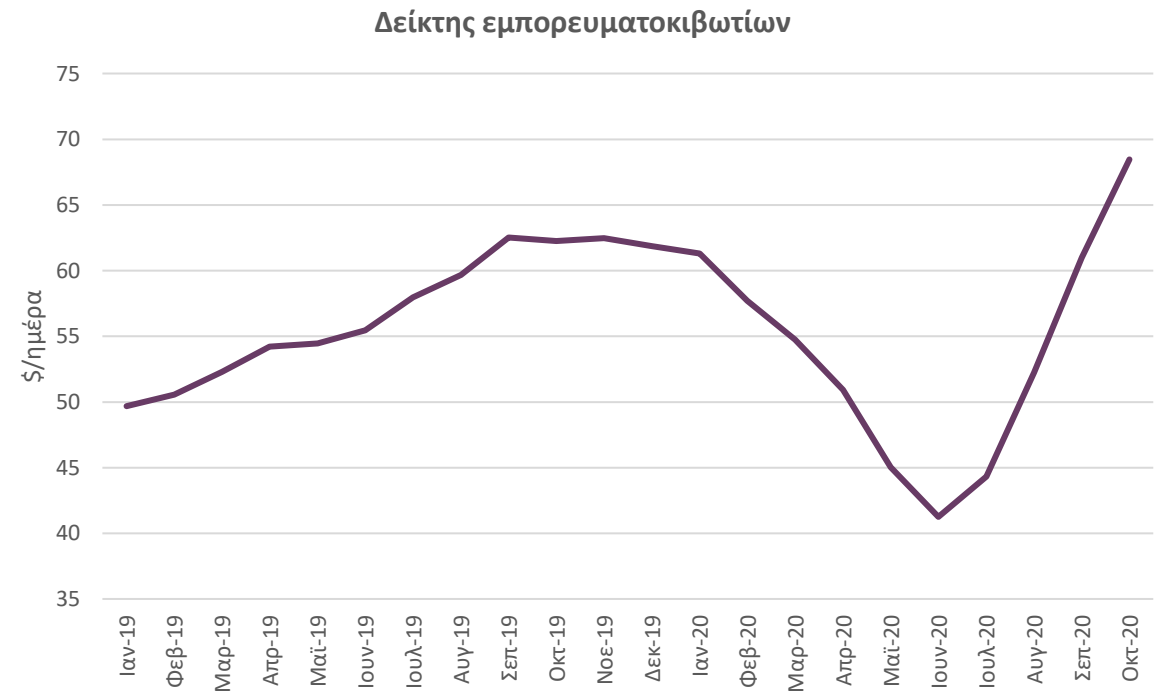
Βελτίωση στους ναυτιλιακούς δείκτες, παραμένοντας όμως χαμηλότερα από πέρυσι – αναμονή για την αντίδραση στους νέους περιορισμούς

Ετήσια μείωση κατά 10,7% στους ναύλους για πλοία χύδην φορτίου τον Οκτώβρη του 2020, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Στο 22,8% η πτώση στο σύνολο της περιόδου Ιαν.- Οκτ. σε σχέση με το 2019.

Ανακάμπτει ο ναύλος πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων παραμένοντας χαμηλότερα από τα προ COVID-19 επίπεδα. Οι απώλειες περιορίζονται (-3,9%) στο εννεάμηνο του 2020 σε σχέση με το 2019.

Πηγή: Clarksons, έως 10/2020

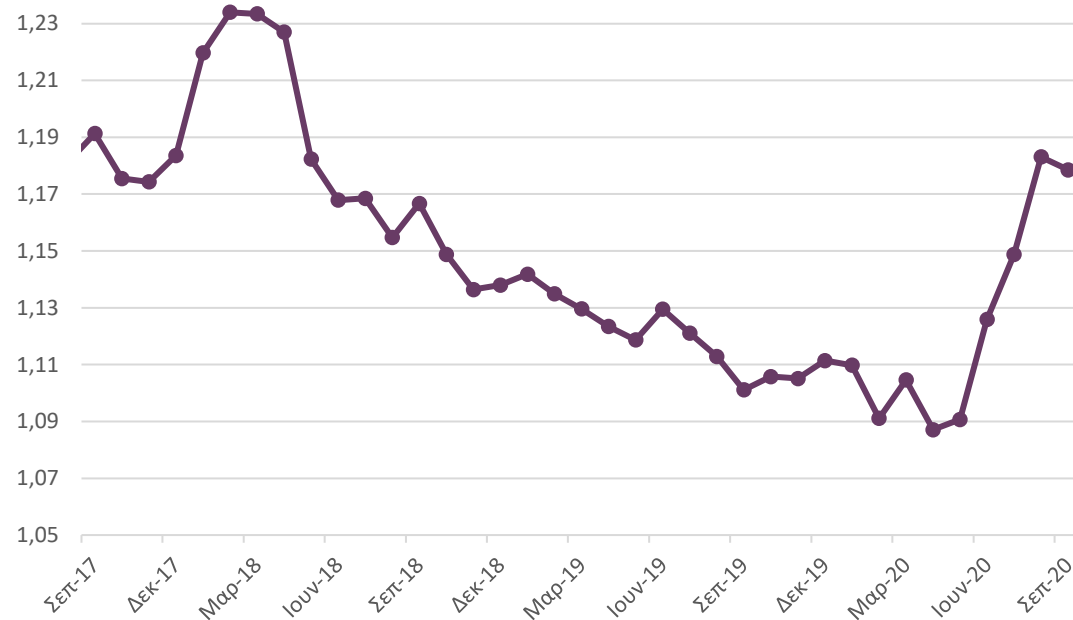
Πηγή: Clarksons, έως 10/2020

Έπια εξασθένιση του ευρώ σε σχέση με το δολάριο

Το ευρώ κινείται ελαφρώς χαμηλότερα σε σχέση με το δολάριο τον Σεπτέμβριο με την ισοτιμία να βρίσκεται στα 1,18 \$/€

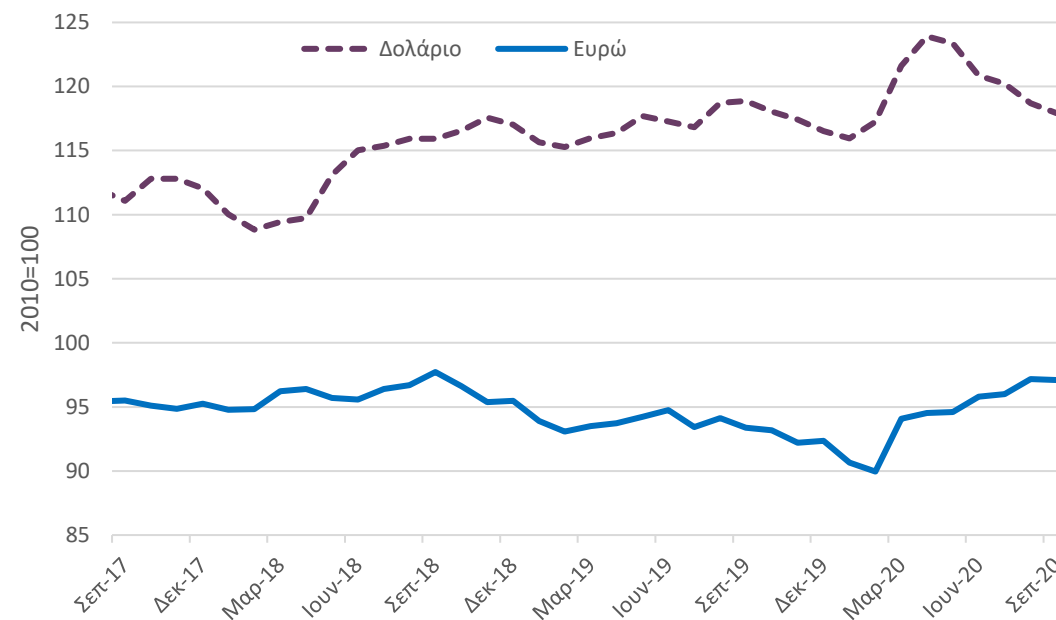
Συνέχιση της πτωτικής τάσης του δολαρίου και σταθεροποίηση του ευρώ τον Αύγουστο, σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους

Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πηγή: Federal Reserve Bank of St. Louis, έως 9/2020

Δείκτης πραγματικής σταθμισμένης ισοτιμίας

Πηγή: Bank for International Settlements, έως 9/2020

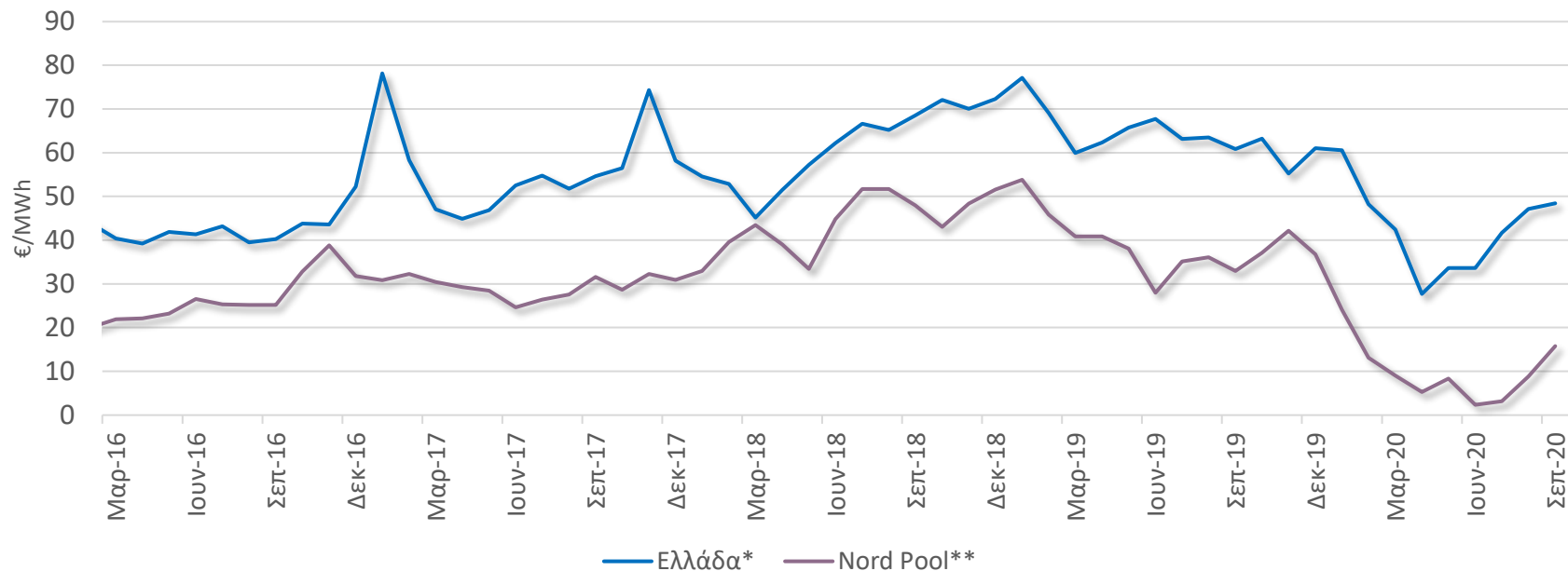

Περιεχόμενα

- Σύνοψη
- Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία
- Εξελίξεις στη Βιομηχανία
- Διεθνές περιβάλλον
- **Ενέργεια**
- Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Υψηλό το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας

Η σταθερά υψηλότερη τιμή χονδρικής φορτίου βάσης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, σε σχέση με τις Ευρωπαϊκές αγορές, σημειώνει ανοδική πορεία τους τελευταίους 6 μήνες

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, Nord Pool, έως 9/2020

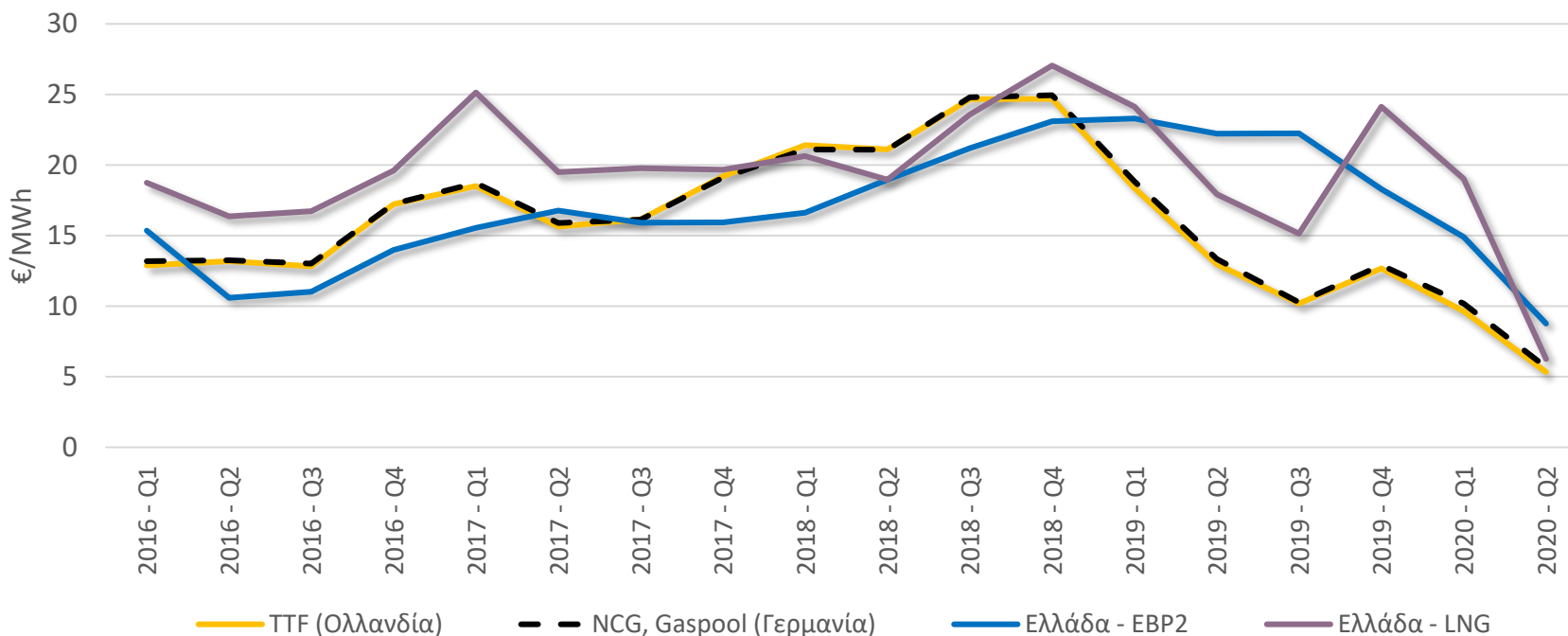
* Μεσοσταθμική Τιμή Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα.

** Τιμή συστήματος Nord Pool που προκύπτει από το σύνολο των ενεργειακών αγορών της Νορβηγίας, Σουηδίας, Φινλανδίας, Δανίας, Εσθονίας, Λετονίας, Λιθουανίας ενώ, από τον Αύγουστο 2019 περιλαμβάνονται και οι Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Γαλλία και Ολλανδία.

Με ανοδικές τάσεις από τον Απρίλιο του 2020, τον Αύγουστο η Ελλάδα είχε 2 φορές υψηλότερη τιμή (48,4€/MWh) από την τιμή συστήματος στο χρηματιστήριο ενέργειας Nord Pool (15,7€/MWh).

Μείωση του κόστους του Φυσικού Αερίου

Η τιμή του Φυσικού Αερίου στην Ελλάδα το δεύτερο τρίμηνο του 2020 ακολούθησε τις έντονα πτωτικές τάσεις των βασικών αγορών στην Ευρώπη* ωστόσο παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα

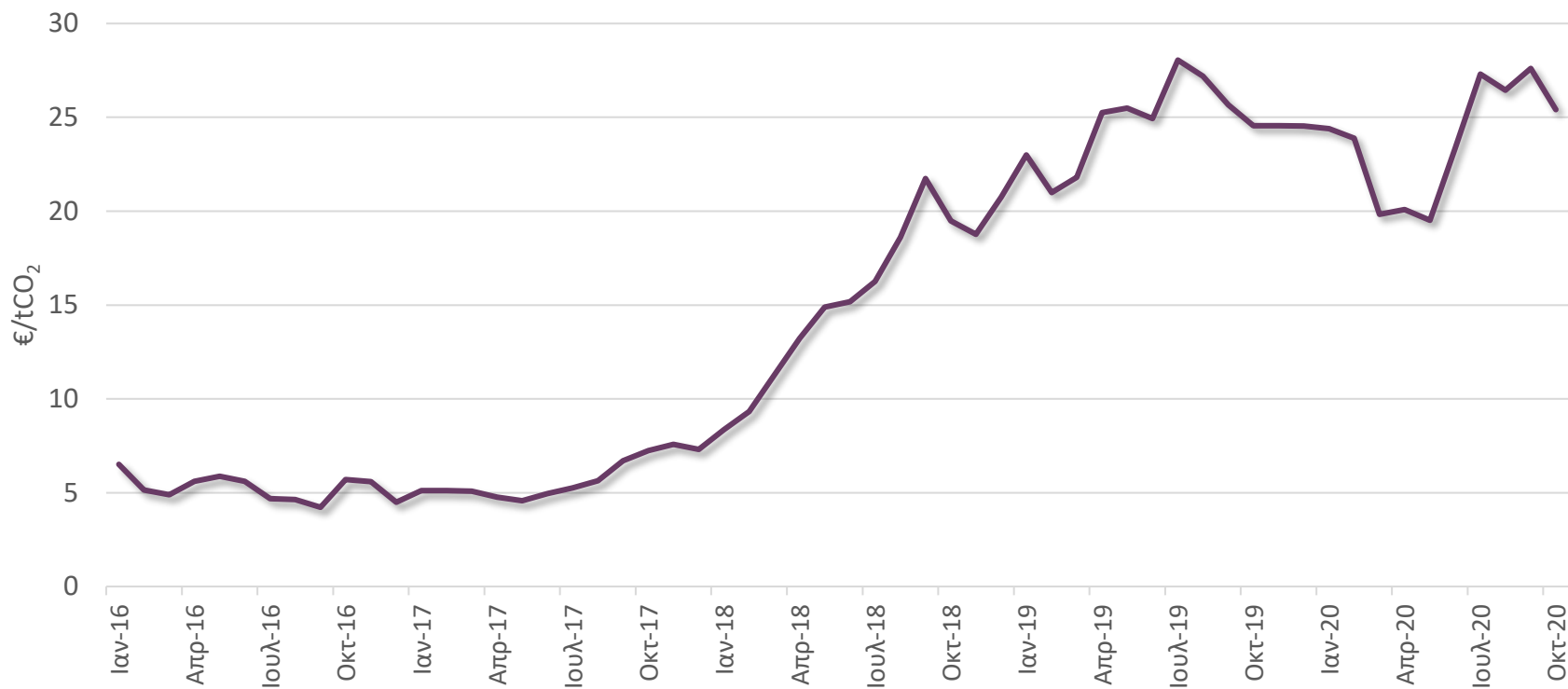
Πηγή: Quarterly Report on European Gas Markets, DG Energy (2016-2020) έως Q2/2020

* Για την Ελλάδα απεικονίζονται οι τιμές LNG και EBP2 ενώ, για τις αγορές Ολλανδίας και Γερμανίας οι spot τιμές, όπου EBP είναι η εκτιμώμενη τιμή στα σύνορα μεταξύ δύο χωρών (Estimated Border Price), η οποία δεν περιλαμβάνει το περιθώριο κέρδους του πωλητή.

Το δεύτερο τρίμηνο του 2020, η τιμή εισαγωγής φυσικού αερίου (EBP2) στην Ελλάδα ήταν 54% υψηλότερη σε σχέση με τη μέση spot τιμή στις αγορές Ολλανδίας και Γερμανίας.

Μείωση της μέσης τιμής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂

Η μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (EU Allowance) διέγραφε σταθερά πτωτική πορεία από τον Ιούλιο 2019 μέχρι τον Μάιο 2020 ενώ έκτοτε έχει σημειώσει άνοδο 30%

Πηγή: ΛΑΓΗΕ, έως 10/2020

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Οκτώβριο του 2020 διαμορφώθηκε στα 25,41 €/tCO₂, σημειώνοντας μείωση 7,9% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο 2020.

Περιεχόμενα

- Σύνοψη
- Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία
- Εξελίξεις στη Βιομηχανία
- Διεθνές περιβάλλον
- Ενέργεια
- **Ειδικό θέμα: Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας**

Ειδικό θέμα:

«Το Υπόδειγμα Στόχος (Target Model) στην Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας»

Υπόδειγμα Στόχος (Target-model)

- **Στηρίζεται** στην ανάπτυξη 4 Αγορών: Επόμενης Ημέρας, Ενδοημερήσιας, Εξισορρόπησης και Προθεσμιακής, καθώς και στη διασύνδεση των αγορών αυτών (Market Coupling) σε περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο.
- **Στοχεύει** στην αποτελεσματική διαμόρφωση τιμών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και στη βέλτιστη χρήση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας με εφαρμογή ενιαίων ευρωπαϊκών κανονισμών για τους Κώδικες Δικτύου και δυνατότητα προσαρμογής στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας.
- Στην Ελλάδα, υπό την εποπτεία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, θεσπίστηκαν οι εξής Αγορές:
  - **Επόμενης Ημέρας (Day Ahead Market)**, για συναλλαγές με υποχρέωση φυσικής παράδοσης την επόμενη ημέρα. Η Οριακή Τιμή Εκκαθάρισης υπολογίζεται με βάση την προσφορά ενέργειας χωρίς να λαμβάνονται υπόψιν οι εφεδρείες
  - **Ενδοημερήσια (Intra Day Market)**, για συναλλαγές την ημέρα της φυσικής παράδοσης
  - **Εξισορρόπησης (Balancing Market)**, που περιλαμβάνει την Αγορά Ισχύος Εξισορρόπησης, την Αγορά Ενέργειας Εξισορρόπησης και τη διαδικασία εκκαθάρισης αποκλίσεων
  - **Ενεργειακή Χρηματοπιστωτική Αγορά**, για συναλλαγές ενεργειακών χρηματοπιστωτικών μέσων (όπως futures ή options, εντός της αγοράς ή διμερώς εκτός αυτής με δυνατότητα ή υποχρέωση φυσικής παράδοσης). Σήμερα λειτουργεί μόνο για ηλεκτρική ενέργεια ενώ, μεταγενέστερα θα αφορά επιπλέον στο φυσικό αέριο και στα περιβαλλοντικά προϊόντα
- Στην Ελλάδα θεσπίστηκε η εταιρία “Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας ΑΕ” με αρμοδιότητες για τη λειτουργία των Αγορών, εκτός της Αγοράς Εξισορρόπησης όπου διαχειριστής ορίστηκε ο ΑΔΜΗΕ.

Αλλαγές και επιδράσεις του Target Model (I)

- Στόχος είναι η σταδιακή επίτευξη χαμηλότερων τιμών ενέργειας με την **ανάπτυξη του ανταγωνισμού** στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας:
  - Παρέχεται δυνατότητα σύμβασης διμερών συμβολαίων μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών ή καταναλωτών μελλοντικής εκπλήρωσης σε προσυμφωνημένες τιμές.
  - Πολλές ρυθμιστικές χρεώσεις θα προσδιορίζονται από διαδικασίες δημοπράτησης, με αποτέλεσμα την ενδεχόμενη βελτιστοποίηση του αντίστοιχου κόστους.
  - Καταργούνται τα κάτω όρια στις εντολές συναλλαγών, που μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των τιμών εκκαθάρισης.
- Δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για **αυξημένη συμμετοχή των ΑΠΕ** στην εγχώρια Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας χωρίς μορφές στήριξης που επιβαρύνουν τις τελικές τιμές για τους καταναλωτές:
  - Η Αγορά Εξισορρόπηση αναμένεται να δώσει κίνητρα για καλύτερη διαχείριση της μεταβαλλόμενης παραγωγής των ΑΠΕ και να δημιουργήσει κατάλληλα σήματα για επενδύσεις σε ΑΠΕ και σε συστήματα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας
  - Οι παραγωγοί ΑΠΕ έχουν υποχρέωση να συμμετέχουν στην Αγορά Επόμενης Ημέρας και στην Ενδοημερήσια Αγορά και να δηλώνουν το ωριαίο πρόγραμμα παραγωγής
  - Οι παραγωγοί ΑΠΕ έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις αγορές αγορά μέσω ενός Φορέα Σωρευτικής Εκπροσώπησης ΑΠΕ (ΦοΣΕ), ο οποίος μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο αποκλίσεων
- Ενίσχυση και **αναβάθμιση των διασυνδέσεων και αυξημένη ασφάλεια εφοδιασμού.**

Αλλαγές και επιδράσεις του Target Model (II)

- Είναι σημαντικό να μπορεί να συμμετέχει και η πλευρά της ζήτησης σε όλες τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας (με εγγυημένη περικοπή φορτίου όταν χρειάζεται).
- Η ενδεχόμενη **ελλιπής συμμετοχή** στις αγορές θα μπορούσε να οδηγήσει σε περιορισμό της ρευστότητας και σε διευκόλυνση της χειραγώγησης της αγοράς.
- Η ανάπτυξη έργων ΑΠΕ θα μπορούσε να επωφεληθεί από συμφωνίες απευθείας πώλησης ενέργειας από παραγωγούς ΑΠΕ σε μεγάλους καταναλωτές (Power Purchasing Agreements) χωρίς κάποια διοικητικά καθοριζόμενη οικονομική στήριξη, οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ευθυγράμμιση με τις τιμές των αγορών σε ευρωπαϊκές χώρες.
- Ο ανταγωνισμός θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με τη σταδιακή αύξηση της δημοπρατούμενης δυναμικότητας των διασυνδέσεων της χώρας (άρθρο 16 παρ. 8 του Κανονισμού 2019/943 σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας).
- Το σχεδόν μηδενικό οριακό κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ θα πιέζει πτωτικά τις τιμές χονδρικής οπότε θα μπορούσε να οδηγήσει σε **παράταση της παροχής χρηματοδοτικής στήριξης** νέων και παλαιών ΑΠΕ, και της εφαρμογής άλλων προσωρινών διατάξεων για την ομαλότερη μετάβαση, περιορίζοντας έτσι την ανάπτυξη ανταγωνισμού.
- Η μείωση των τιμών χονδρικής θα εξασθενίσει τα οικονομικά σήματα για **επενδύσεις σε συμβατικές μονάδες** και θα επιβαρύνουν τους συμβατικούς παραγωγούς με μείωση των πλεονασμάτων -προς όφελος των καταναλωτών, οι οποίοι όμως θα χρεώνονται με πρόσθετες διοικητικά οριζόμενες χρεώσεις (ETMEAP). Τα **καθετοποιημένα σχήματα** μεταξύ συμβατικών παραγωγών και ΑΠΕ τόσο σε παραγωγή όσο και σε προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούν να απορροφήσουν μέρος των κινδύνων αυτών.

Το Target Model στην Ελλάδα σήμερα

- Σημειώθηκε καθυστέρηση στην έναρξη της εμπορικής λειτουργίας των νέων αγορών από την επιλογή για εφαρμογή κεντρικής κατανομής, που συνεπάγεται αυξημένη τεχνική πολυπλοκότητα και μακρύτερη περίοδο δοκιμαστικής λειτουργίας.
- Η **περίοδος δοκιμών ξεκίνησε** στις 4 Αυγούστου και το μικρό χρονικό διάστημα μέχρι σήμερα καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη την εκτίμηση των συνολικών επιπτώσεων, καθώς και του επιχειρηματικού κινδύνου από τις αποκλίσεις στην Αγορά Εξισορρόπησης και τον προσδιορισμό του ύψους και της μεταβλητότητας των απαιτούμενων εγγυήσεων.
- Υπάρχουν **εκκρεμότητες στο κανονιστικό πλαίσιο**, όπως η έγκριση του Κώδικα ΕΣΜΗΕ και η δημοσίευση των τεχνικών αποφάσεων του ΑΔΜΗΕ.
- Η **έναρξη λειτουργίας των νέων αγορών αναμένεται** στα μέσα Νοεμβρίου, εκτός της Ενεργειακής Χρηματοπιστωτικής Αγοράς προθεσμιακών προϊόντων που βρίσκεται σε περιορισμένη λειτουργία από τον Μάρτιο του 2020.
- Προβλέπεται η ολοκλήρωση των **συζητήσεων** με την Προημερήσια Αγορά της Ιταλίας εντός του 2020 και την αντίστοιχη αγορά της Βουλγαρίας μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2021.